

El capvespre dels déus de Wagner

DIVENDRES, 21 D'OCTUBRE DE 2016 – 20.30 h

Sala de Concerts

Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu

Martin Owen, trompa

Josep Pons, director

I

Richard Wagner (1813-1883)

Tristany i Isolde

17'

Preludi

Liebestod (Mort d'amor)

Richard Strauss (1864-1949)

Concert de trompa núm. 2, en Mi bemoll major, op. 132

20'

I. Allegro

II. Andante con moto

III. Rondo: Allegro molto

II

Joan Guinjoan (1931)

Fiat Lux - poema simfònic (estrena absoluta)

18'

Richard Wagner

Fragments orquestrals d'*El capvespre dels déus*

26'

Morgenröthe (L'alba)

Siegfrieds Reise (El viatge de Siegfried pel Rin)

Trauermarsch beim Tode Siegfrieds (Marxa fúnebre de Siegfried)

Ende (Final)

Tots sou part del Palau

Mecenes Protectors

Media Partners

Col·laboradors

Aena — Aenor — Armand Basi — Autoritat Portuària de Barcelona — Bagués-Masriera Joiers — Coca-Cola — Col·legi d'Enginyers de Camins, Canals i Ports — Col·legi de Farmacèutics de Barcelona — Deloitte — Esteve — Fundació Castell de Peralada — Fundació Metalquímia — Hoteles Catalonia — IATI Seguros — La Fageda — Loteria de Catalunya — Plusfresc — Quadis — Roca Junyent, S.L.P. — Saba Infraestructures, S.A. — Serunion

Amics Benefactors

Ascensores Jordà, S.A. — Clos Interiors, S.L. — Eurofirms ETT S.L.U. — Fundació Antoni Serra Santamans — Horaci Miras Giner — Teatre Romea — Veolia Serveis Catalunya S.A.U.

Gràcies!

Mecenes d'Honor

Biografies

Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu

L'Orquestra Simfònica del Gran Teatre del Liceu es va crear el 1847, essent la primera orquestra simfònica de l'Estat espanyol.

Al llarg de la seva història ha estat dirigida per Giovanni Bottesini, Arturo Toscanini, Richard Strauss, Pietro Mascagni, Joan Lamote de Grignon, Bruno Walter, Otto Klemperer, Fritz Reiner, Serge Koussevitzky, Max von Schillings, Albert Coates, Ottorino Respighi, Felix Weingartner, Hans Knappertsbusch, Igor Stravinsky, Antal Dorati, Manuel de Falla, Aleksandr Glazunov, Erich Kleiber, Clemens Krauss, Hans Swarowsky, Eduard Toldrà, Vittorio Gui, André Cluytens, Gianandrea Gavazzeni, Rudolf Kempe, János Kulka, Antoni Ros-Marbà, Václav Neumann, Peter Schneider, Gerd Albrecht, Jesús López Cobos, Riccardo Muti, Andrew Davis i Fabio Luisi, entre d'altres.

El seu primer director titular fou Marià Obiols, nomenat en aquest càrrec el 1847. Després de l'última reconstrucció del Teatre, n'han estat directors musicals Bertrand de Billy (1999-2003), Sebastian Weigle (2004-2008) i Michael Boder (2008-2012). Des del setembre del 2012, Josep Pons n'és el director titular.

Martin Owen Trompa

És considerat arreu com un dels millors instrumentistes de trompa i actua com a solista i amb alguns dels millors grups de cambra en els festivals de més prestigi. Actualment és trompa principal de la Simfònica de la BBC, després de ser-ho durant deu anys de la Royal Philharmonic, i la temporada 2012-13 de la Filharmònica de Berlín amb un contracte temporal. També ocupa el càrrec de director de la Camerata Pacifica, amb seu a Califòrnia, i el 2016 va ser nomenat trompista principal de la Britten Sinfonia, establerta a Cambridge.

Projectes importants seus aquest any inclouen el *Concert per a trompa* d'Elliot Carter, el *Primer Concert per a trompa* de R. Strauss, amb l'Orquestra de l'Staatsphilharmonie de Nuremberg i Sir Roger Norrington al gener, i la *Serenade per a tenor, trompa i cordes* de Britten amb la Filharmònica de Bergen, Edward Gardner i Mark Padmore, i amb la Britten Sinfonia a Xangai i la Xina el maig del 2016.

Altres produccions recents ofereixen concerts de W. A. Mozart, R. Strauss, R. Schumann, O. Messiaen, Elliot Carter i Oliver Knussen, amb orquestres com la BBC Symphony, Royal Philharmonic, BBC Philharmonic, Orquesta Nacional de España, The Hallé, New World Symphony i Aalborg Symfoniorkester.

El 2008 va debutar al Barbican amb l'estrena a Londres del *Concert per a trompa* d'Elliot Carter, amb la Simfònica de la BBC dirigida per Knussen, obra inclosa en les celebracions del centenari de Carter. I el 2009 va tornar als PROMS londinencs, al Royal Albert Hall, en una aclamada audició del *Concert* de Knussen novament amb la Simfònica de la BBC dirigida pel compositor i retransmesa per ràdio i televisió.

Gran Teatre del Liceu

Biografies

Josep Pons Direcció musical

És el director musical del Gran Teatre del Liceu.

Nascut a Puig-reig, es va formar a l'Escolania de Montserrat. Ha estat director titular i artístic de l'Orquesta y Coro Nacionales de España (2003-2012) i actualment és director honorari de l'Orquesta Ciudad de Granada (1994-2004). Fou fundador i director artístic de l'Orquestra de Cambra Teatre Lliure (1985-1997) i de la Jove Orquestra Nacional de Catalunya (1993-2001). El 1999 va rebre el Premio Nacional de Música. Col·labora habitualment amb les orquestres de París, Nacional de Dinamarca, Suisse Romande, Staatskapelle de Dresden, Gewandhaus de Leipzig, BBC de Londres, Nacional de França, Deutsche Kammerphilharmonie i filharmòniques de Radio France, Tòquio, Rotterdam i Estocolm, entre d'altres. Ha gravat més d'una vintena de títols per a Harmonia Mundi France i una desena per a Deutsche Grammophon.

Va debutar al Liceu el 1993, on ha dirigit molts títols, els més recents: *Das Rheingold* (2012-13), *La ciutat invisible de Kitej* i *Die Walküre* (2013-14), *Siegfried* i *Così fan tutte* (2014-15), *Benvenuto Cellini* i *Götterdämmerung* (2015-16).

Palau de la Música Catalana Abona't a Palau Grans Veus 2016 — 2017

Fes Palau, fes-te'l teu!

**Philippe
Jaroussky**
Cantates de Bach
i Telemann

**Piotr
Beczala**
Amor de poeta
Schumann

**Mark
Padmore**
Viatge d'hivern
Schubert

**Bejun
Mehta**
Diàleg entre Bach
i Händel

**Juan Diego
Flórez**
Univers Flórez

Abona't
als 5 recital
a partir de
112
euros!

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

Abonaments, entrades individuals
i packs a mida ja a la venda a Taquilles
del Palau i a www.palaumusica.cat

Taquilles del Palau de la Música
902 442 882
taquilles@palaumusica.cat
abonaments@palaumusica.cat

Amb la col·laboració de:

Comentari

Poques obres musicals han aixecat tantes passions i han fet córrer tants rius de tinta com *Tristany i Isolda*. Ben probablement és l'òpera més important i influent de Richard Wagner. Va néixer fruit del seu amor apassionat envers Mathilde Wesendonck, la dona d'un dels seus mecenes principals. És només començar que ja hi trobem un acord dissonant, el mític “acord de Tristany”. I a partir d'aquí, un abans i un després en la història de la música. L'ús que fa Wagner de l'harmonia i les dissonàncies en aquesta obra obrirà un horitzó nou als compositors que vindran darrere. Mai fins aleshores no hi havia hagut tanta tensió no resolta en la música. Quatre hores d'una intensitat extraordinària, que reflecteix el patiment psicològic dels protagonistes, que no trobaran el repòs fins que Isolda mori d'amor, per reunir-se amb Tristany. La versió de concert que inclou el “Preludi” i la “Mort d'Isolda” com si fos una única peça, ja la va promoure el mateix Wagner tres anys abans de l'estrena de l'òpera, el 1862.

Richard Strauss va dedicar a la trompa una atenció especial. No ha d'estranyar, tenint com tenia a casa un dels millors intèrprets d'aquest instrument de la segona meitat del segle XIX. Franz Strauss, el pare del compositor, va formar part durant més de quaranta anys de l'Orquestra de la Cort de Munic i va arribar a tocar la part de trompa solista en les estrenes de diverses òperes de Wagner, com ara *Tristany i Isolda*, *L'or del Rin* o *La valquíria*. També va participar a Bayreuth en l'estrena de *Parsifal*.

Però, per si això no fos prou, Richard Strauss, que era un enamorat de les excursions i de passejar per la muntanya, dedica grans moments de la seva música a aquest instrument, amb el qual els grans compositors han evocat molt sovint la natura. La trompa és el destinatari de grans moments de la música straussiana, tant en les òperes com, especialment, en els poemes simfònics i les simfonies.

Són, però, els concerts que escriu per a la trompa els dos grans regals que el músic fa als solistes d'aquest instrument. Dues obres d'estructura semblant però de característiques diferents. El primer, que s'interpreta més sovint, és una composició sòlida i original d'un jove de divuit anys. El segon, escrit seixanta anys després, més difícil i d'orquestració més complexa, representa el bagatge de tota una vida de músic. Una obra de maduresa, de les últimes que va compondre. Escrita durant la Segona Guerra Mundial, es va estrenar l'agost del 1943 a Salzburg, amb Gottfried von Freiberg com a solista, l'Orquestra del Festival i Karl Böhm al podi de director.

Fiat Lux és la tercera obra que Joan Guinjoan dedica a la ciència. Totes són encàrrecs del doctor Francesc Ferrer, el president de la Residència d'Investigadors. La trilogia es completa amb *Verbum “Genoma in musica”*, i *Sincrotró Alba*, *Tercera Simfonia*.

Fiat Lux neix el 2015, Any Internacional de la Llum. Buscant inspiració

per a la seva obra, Guinjoan va descobrir dos llibres sobre la llum del poeta Antoni Clapés que li van agradar molt. Per això va demanar a l'escriptor que li preparés un text no gaire llarg, sobre el qual basaria la nova composició. En el poema surten reflectides les vivències que Guinjoan va compartir amb el poeta: els records d'infantesa i joventut, el treball al mas de la família, el contacte amb la natura, la llum i les tempestes de l'estiu, aquell acordió que va iniciar-lo en la música... Diu Guinjoan que “*no és música descriptiva, però sí que segueix el poema*”. L'obra té un sol moviment i, com en peces anteriors, el compositor cita Soupîr, la primera de les cançons que formen els *Trois poèmes de Mallarmé* de Ravel. Aquesta vegada, a més, hi ha inclòs referències a obres seves anteriors, cosa que no havia fet mai fins ara, com *Trencadís* o *Ab origine*.

Pel que fa al títol, vol ser un homenatge a la llum, i també amaga un disig: “*que surti la llum, que s'aclareixi tot*”, en relació amb els escàndols i la situació actual, social i política. El músic voldria que els oients “*tinguessin curiositat i interès per les noves músiques*” i que es fixessin sobretot en els colors de l'orquestra. L'obra està dedicada a Josep Pons, que és qui en dirigeix l'estrena.

Començàvem el concert amb Wagner i l'acabem amb la música d'aquest autor. De les quatre parts que integren *L'Anell del Nibelung*, és precisament *El capvespre dels déus*, l'última jornada, la que conté més fragments orquestrals susceptibles de ser duts a una sala de concerts de manera independent. És el cas dels quatre que sentirem avui: l'“Albada”, el “Viatge de Siegfried pel Rin”, la “Marxa fúnebre de Siegfried” i el “Final”. Gràcies al poder de la música de Wagner evocarem els instants finals d'aquesta epopeia llegendària amb la mort de l'heroi Siegfried i l'incendi i enfonsament del Walhalla, la fortalesa dels déus. Un final èpic, impressionant, que culmina la composició més ambiciosa del compositor alemany, que va tardar vint-i-sis anys a completar-la. L'Orquestra del Liceu i el seu director coneixen prou bé *Götterdämmerung*, ja que fa només uns mesos n'interpretaven la versió escènica al coliseu de La Rambla, en sis funcions que van tenir un gran èxit.

Pere Andreu Jariod, divulgador

Discografia

R. Wagner: “Preludi” i “Liebestod”
de *Tristan und Isolde*

Berliner Philharmoniker. Wilhelm
Furtwängler, director. Emi.

Müncher Philharmoniker. Hans
Knappertsbusch, director. Westminster.

Philharmonia Orchestra. Otto Klemperer,
director. Emi.

Chicago Symphony Orchestra. Georg Solti,
director. Decca.

Philadelphia Orchestra. Christian
Thielemann, director. Deutsche
Grammophon.

Berliner Philharmoniker. Herbert von
Karajan, director. Emi.

R. Strauss: *Concert per a trompa núm. 2*

Dennis Brain, trompa. Philharmonia
Orchestra. Wolfgang Sawallisch, director.
Emi.

Ronald Janezic, trompa. Wiener
Philharmoniker. André Previn, director.
Deutsche Grammophon.

Peter Damm, trompa. Staatskapelle Dresden.
Rudolf Kempe, director. Brilliant Classics.

Norbert Hauptmann, trompa. Berliner
Philharmoniker. Herbert von Karajan,
director. Deutsche Grammophon.

J. Guinjoan: *Fiat Lux* (estrena)

No hi ha cap enregistrament

R. Wagner: fragments orquestrals de
Götterdämmerung

Wiener Philharmoniker. Georg Solti,
director. Decca.

Wiener Philharmoniker. Hans
Knappertsbusch, director. Decca.

Wiener Philharmoniker. Wilhelm
Furtwängler. Emi.

Berliner Philharmoniker. Herbert von
Karajan, director. Deutsche Grammophon.

Philharmonia Orchestra. Otto Klemperer,
director. Emi.

Royal Concertgebouw Orchestra. Riccardo
Chailly, director. Decca.

Müncher Philharmoniker. Sergiu
Celibidache, director. Emi.

London Symphony Orchestra. Leopold
Stokowski, director. Decca.

Selecció a càrrec de **Javier Pérez Senz**, periodista i crític musical

Aquell any...

	1865	1876	1943	2016
Música	Al Teatre Reial de la Cort de Baviera, a Munic, Hans von Büllow dirigeix l'estrena de l'òpera <i>Tristany i Isolda</i> de Richard Wagner.	El Festspielhaus de Bayreuth acull l'estrena de <i>Götterdämmerung</i> (El capvespre dels déus), en la primera representació completa del cicle de <i>L'Anell del Nibelung</i> de Wagner.	Karl Böhm dirigeix a Salzburg l'estrena del <i>Concert per a trompa núm. 2</i> de Richard Strauss, amb l'Orquestra del Festival i Gottfried von Freiberg com a solista.	El compositor de Riudoms Joan Guinjoan estrena <i>Fiat Lux</i> , una obra simfònica inspirada en la llum i alhora basada en un poema d'Antoni Clapés.
Història	S'acaba la Guerra Civil dels Estats Units, també coneguda amb el nom de Guerra de Secessió. Els estats del sud són derrotats i s'aboleix l'esclavitud.	Porfirio Díaz arriba a la Presidència de Mèxic, que ocuparà des d'aleshores en diverses ocasions fins al 1911. Aquesta etapa històrica s'anomenarà el Porfiriato.	Després de mesos de lluites violentes, s'acaba la Batalla d'Stalingrad (avui Volgograd), amb la derrota de l'exèrcit alemany davant les tropes soviètiques.	Anglaterra vota en referèndum a favor de la sortida de la Unió Europea, en l'anomenat <i>Brexit</i> (contracció de les paraules <i>british exit</i> , "sortida britànica").
Art	El pintor gironí Joaquim Vayreda i Vila, un dels paisatgistes catalans més destacats del segle XIX, exposa a Barcelona <i>Arri Moreu</i> , la seva primera obra.	Pierre-Auguste Renoir pinta a l'oli <i>Ball al Moulin de la Galette</i> . El quadre s'ha pogut veure a Barcelona dues vegades, el 1917 i aquest 2016.	Jackson Pollock crea <i>Mural</i> , per encàrrec de la galerista i col·leccionista d'art Peggy Guggenheim. Amb aquesta obra es diu que neix l'expressionisme abstracte i la pintura d'acció.	Jaume Plensa exhibeix algunes de les seves escultures en diferents espais del Palau de la Música Catalana, després d'anys d'absència de la seva obra a Barcelona.
Cultura	Neix a Bombai, a l'Índia, aleshores territori sota domini britànic, l'escriptor Rudyard Kipling, autor d' <i>El llibre de la selva</i> , i premi Nobel de Literatura el 1907.	Es crea a Madrid la Institución Libre de Enseñanza, un projecte pedagògic laic amb una important repercussió a Espanya i que es mantindrà vigent fins al 1936.	L'escriptor i aviador francès Antoine de Saint-Exupéry publica <i>Le Petit Prince</i> (El petit príncep), la seva obra més coneguda, a la ciutat de Nova York.	Mor a Milà, als 84 anys, l'escriptor, pensador i semiòleg Umberto Eco. Entre tots els seus treballs, destaca especialment la novel·la <i>El nom de la rosa</i> .
Ciència	Gregor Mendel publica l'estudi <i>Versuche über Pflanzen-Hybriden</i> (Experiments sobre la hibridació de les plantes), l'obra de referència del considerat pare de la genètica.	Josiah Willard Gibbs publica <i>On the equilibrium of heterogeneous substances</i> , base fonamental de la química física, la ciència que estudia la química des d'un punt de vista físic.	Mor a Nova York, als 86 anys, Nikola Tesla, físic, matemàtic i enginyer, un dels més grans inventors de la història, amb unes 300 patents.	<i>Juno</i> , la sonda espacial de la NASA dissenyada per estudiar el planeta Júpiter, arriba a l'òrbita del planeta més gran del Sistema Solar, després de cinc anys de viatge.

Antoni Clapés: *Homenatge a la llum*

*(per al mestre Joan Guinjoan,
tot imaginant el seu Riudoms nadiu
i els seus fragments simfònics
que ens il·luminaran)*

(l'albada)

El vent a penes si sacseja
els oms de la riera. Sembla
haver-se aturat el temps,
el constant batec de la vida,
la memòria de les paraules.

El negre senyoreja rere els estels riallers.

Un carro ressegueix un camí
de roderes pretèrites, com si fossin
pensaments ja pensats.

A poc a poc es desvetlla l'albada
i desplega un transparent llençol
de llum que torna a fer visible
el món, i dona un nom nou
a cada cosa:

la vida que reneix.

(Migdia ardent)

Migdia ardent: flonges
campanades, pluja
de borrons d'acàcia.
Corredisses de nens a la plaça.

Només la invisible llum
perfà tanta bellesa, cada dia:
la llunyania de les muntanyes
de Prades, les pinedes voramar,
lluentsors damunt les onades,
diorames que són un sol paisatge.

(la serenor de la tarda)

El sol ara transita per entre
el clarobscur de l'argent de l'oliverar:
en el seu itinerari dobla les ombres,
l'halo i l'hàlit creador.

Sota els pins, les brases d'un foc colgat
crepiten encara, com un tornaveu
del xerric de les cigales.
Sonen,
melangioses, les notes d'un acordió.

(la tempesta)

La fosca nuvolada s'atansa
lenta, com un casquet opac
que envaeix l'atzur transparent.
Les fulles dels avellaners tremen:
semblen encomanar-se una a l'altra
una por antiga. La merla calla,
cerquca refugi al sotabosc,
el falcó atura el vol.

La llum malalta de la tempesta comença
a senyorejar. La seva diàfana claror
s'escampa pels sembrats, per les vinyes,
pels masos.

De sobte, un llamp
esqueixa la tenebra del cel i una munió
de trons, llampecs, pluja i pedra
percudeix l'ànima amb sons pregonos:
música irada i greu, que dura uns minuts,
just per omplir de silenci el comellar.

Després, s'alça un arc tibant, talment un pont
que sembla unir dues ribes: i és
la puresa de l'aigua feta llum de tendres colors.

(el capvespre)

Ondula el bladar
amb l'oreig de ponent:
és com si escampés paraules
que diuen i es diuen la bellesa del món.

La innocència dels records d'infant
al sorramoll dels somnis.

(la nit)

El darrer raig de sol vol ser reflex
de la remota possibilitat del món
per ser el món mateix:
aquest infinit, etern abisme.

La marinada transporta
l'olor aspra dels garrofers.
Enllà d'uns cimals blancs
la llum s'esbalça pels barrancs
de la riera de Maspujols:
s'ajeu damunt la remor decandida
que inundava el codolar.

Reneix, com una veu antiga,
la llum de la tenebra. Les ombres
s'emparen de la gravera, del rafal.

Torna, majestuós,
el silenci creador.

Composició encàrrec de:

73 anys

(coda)

Ajocada en el silenci, enllà del trasbals
del dia morent, la llum perdura
en l'argent viu de la lluna
que reflecteix la pàl·lida lluentor dels somnis
i retorna ones i corpuscles
que són paraules,
que són sons,
que són mirades,
que són miratges,
que són llunyanies,
que són afanys:
cadències d'una música extrema
escampada per l'univers del misteri.

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

Troba'ns a:

www.palaumusica.cat
93 295 72 00

D. L. B-20672-2016

Propers concerts al Palau

Cicle Coral Orfeó Català
DIMARTS, 08.11.16 – 20.30 h

Cameron Carpenter, orgue
Orfeó Català
Cor de Cambra del Palau de la Música Catalana
(Simon Halsey, director)

L. Bernstein: *Chichester psalms*
Obres de Vierne, Txaikovski, Bach
i Carpenter

Preus: 20 i 30 euros

Palau Grans Veus
DILLUNS, 14.11.16 – 20.30 h

Philippe Jaroussky, contratenor
Freiburger Barockorchester
Petra Müllejans, directora

J. S. Bach: *Cantata "Ich habe genug"*, BWV 82
G. Ph. Telemann: *Cantata "Der am ölberg zagende Jesus"*, TWV 1:364
J. S. Bach: *Cantata "Vernügte Ruh, beliebte Seelenlust"*, BWV 170
G. Ph. Telemann: *Cantata "Jesus liegt in letzten Zügen"*, TWV 1:983

Preus: 20, 25, 35, 55 i 85 euros

Palau 100
DIMECRES, 16.11.16 – 12.00 h

Les Musiciens du Louvre
Cor de Noies de l'Orfeó Català
(Buia Reixach i Feixes, directora)
Marc Minkowski, director

P. I. Txaikovski: *El trencaous*

Preus: 15, 25, 30, 50 i 80 euros

Palau 100
DIJOUS, 15.12.16 – 20.30 h

Les Arts Florissants
William Christie, director

G. F. Händel: *El Messies*, HWV 56

Preus: 20, 35, 50, 80 i 125 euros